

ЛІТЕРАТУРА

1. Бедуган Я. Сучасна вітчизняна практика оподаткування благодійної допомоги та благодійної діяльності / Я. Бедуган// Віче, 2012. – №22. – С. 14.
2. Горовня О. Новий податковий кодекс усміхнувся благодійникам / О. Горовня// Соціальна політика, 2010. – №7-8. – С. 17.
3. Податковий кодекс України: від 2 грудня 2010 року // Офіційний вісник України, 2010. – №92.
4. Статистичний щорічник України за 2011 рік. К.: ТОВ „Август Трейд”, 2012. – 558 с.

УДК 339.92:336.227.2

Єгоричева С. Б., д.е.н.
доцент, завідувач кафедри фінансів
(ВНЗ Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі»)

**СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МІЖНАРОДНОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА У СФЕРІ ПРОТИДІЇ
УХИЛЕННЮ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ**

До останнього часу у міжнародному співтоваристві не було одностайної думки щодо місця ухилення від сплати податків у системі боротьби з легалізацією злочинних доходів. У більшості країн воно вважалося серйозним злочином, проте не входило до сфери протидії відмиванню коштів. Ситуація кардинальним чином змінилася після ухвалення нової редакції Міжнародних стандартів з протидії відмиванню доходів та фінансуванню тероризму і розповсюдженню зброї масового знищення (лютий 2012 р.), в яких податкові злочини, пов'язані з прямими та непрямим податками, увійшли до складу предикатних злочинів [1, с. 131], тобто тих, що передують злочину легалізації доходів. Таке рішення міжнародної організації повністю відповідає вимозі, викладеній у Рекомендації 3, стосовно необхідності у сфері фінансового моніторингу «охоплення якомога ширшого спектру предикатних злочинів» [1, с. 10].

З цієї точки зору, особливої актуальності набуває конструктивне вирішення проблем, які виникли у зв'язку з прийняттям у США Закону про відповідність іноземних рахунків вимогам податкового законодавства (або Закону про іноземні рахунки) (*Foreign Account Tax Compliance Act, FATCA*), який набуде чинності з 1 січня 2014 р. Приводом для прийняття такого закону стала оцінка щорічних втрат американського бюджету у розмірі 100 млрд. доларів, пов'язаних з ухиленням від сплати податків.

Відповідно до законодавства США, оподаткування доходів фізичних осіб відбувається за принципом громадянства, тому

Сучасні проблеми фінансового моніторингу

податки цієї країни американські громадяни зобов'язані сплачувати поза залежності від того, де доходи були зароблені або отримані. Проте значні обсяги їх коштів знаходяться на рахунках зарубіжних банків, збереження якими таємниці щодо операцій своїх клієнтів виводить зазначені активи із сфери оподаткування.

Основні вимоги Закону про іноземні рахунки зводяться до наступного [2]. Зарубіжні фінансові інститути (FFI) повинні встановлювати серед своїх клієнтів осіб, які є американськими громадянами, та надавати Службі внутрішніх державних доходів США (IRS) інформацію про залишки та обороти за їх рахунками. Крім того, у сферу дії закону потрапляють юридичні особи, в яких американці мають певну частку капіталу (10% прямої або непрямої участі). FATCA має відношення до банківських, кастодіальних, брокерських рахунків американців, а також операцій страхових компаній та пенсійних фондів, у результаті яких буде отриманий дохід. Крім того, фінансові інститути мають перераховувати у вигляді податку до американського бюджету 30% від доходів цих осіб. У випадку відмови від співробітництва, американська сторона буде утримувати 30-відсотковий податок на будь-які доходи таких банків з джерел у Сполучених Штатах. Крім того, громадяни США – власники таких рахунків, мають подавати разом зі своїми податковими деклараціями особливу форму, якщо величина їх коштів або вартість активів перевищує 50,0 тис. доларів.

Для того, щоб іноземні фінансові інститути могли виконувати вимоги FATCA на законних підставах, США були розроблені декілька форм типових міждержавних угод між Сполученими Штатами та країною-партнером. Один варіант угоди передбачає надання інформації лише для США, інший варіант містить взаємні зобов'язання країн щодо обміну відповідною інформацією.

Отже, країни світу мають декілька варіантів реагування на вимоги Закону про іноземні рахунки. Насамперед, можливе пряме ігнорування цього закону іноземної держави, який у багатьох положеннях суперечить національному законодавству. Але у такому випадку суттєво зростають репутаційні ризики фінансових

Сучасні проблеми фінансового моніторингу

установ, як таких, що не підтримують боротьбу з ухиленням від сплати податків та відмиванням нелегальних доходів. Крім того, у банків-учасників зазначеного механізму при веденні справ з фінансовими інститутами, що не беруть у ньому участі, виникають додаткові витрати, пов'язані з виконанням щодо них певних адміністративних функцій, що логічно веде до припинення співробітництва з такими установами.

Можлива також реалізація механізму, запропонованого самим законом, коли вітчизняні банки укладають прямі договори з IRS, але при цьому вони повинні будуть, за умови відмови американських клієнтів від розкриття інформації, самостійно утримувати з них 30%-і стягнення. Це означало б прийняття на себе банками невласливих функцій та посилення їх юридичних ризиків у зв'язку з безакцептним списанням коштів.

Більш конструктивним шляхом є укладання міжурядових угод, за умов яких або банки зможуть напряму підписувати договори з американською Службою внутрішніх державних доходів США, з врахуванням національного законодавства, направляти їй дані про платників податків, або реалізується модель централізованої передачі інформації через уповноважений національний орган.

За інформацією Казначейства США, на початок 2013 р. більше 50 юрисдикцій обговорюють можливість укладення таких угод, але у деяких державах питання Закону про іноземні рахунки викликало дискусію щодо меж національного суверенітету.

Провідні європейські країни, незважаючи на примусовий характер FATCA, вже оголосили про згоду на співробітництво з США у рамках цього закону. Серед них: Велика Британія, Німеччина, Іспанія, Італія, Нідерланди, Франція й, навіть, Швеція.

У Російській Федерації прийнятий у 2012 році Федеральний закон № 97-ФЗ вніс до податкового кодексу та закону про банки та банківську діяльність необхідні зміни для можливого виконання вимог FATCA. Отже, російські податкові органи вже мають право отримувати у банків інформацію за рахунками нерезидентів на запит іноземного компетентного органу та передавати цю інформацію на підставі міжнародних договорів. Тому Росії

залишається лише укласти відповідні угоди з США на прийнятних для неї умовах.

Аналізуючи законодавство України у зв'язку з вимогами Закону про іноземні рахунки, можна констатувати, що останні суперечать багатьом вітчизняним нормативно-правовим актам: стосовно банківської таємниці (інформування зарубіжних державних органів про відкриття та операції за рахунками), стосовно переказу коштів (безакцептне утримування 30% від суми переказу на користь клієнта), стосовно відкриття та закриття банківських рахунків (необхідність документального підтвердження громадянства США та заповнення клієнтами специфічних інформаційних форм), стосовно системи оподаткування (стягнення податків іноземної держави, які не передбачені законодавством України) та ін. Тому зрозуміло, що комплексно ці питання можуть бути врегульовані лише на державному рівні шляхом прийняття доцільних змін до законодавства та проведення прямих переговорів з урядом США щодо співпраці у рамках закону FATCA. Це дозволить уникнути, у подальшому, реальних ускладнень у здійсненні та регулюванні банківської діяльності, а також попередити виникнення загроз фінансовій безпеці України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Міжнародні стандарти з протидії відмиванню доходів та фінансуванню тероризму і розповсюдженню зброї масового знищення: Рекомендації FATF. Лютий 2012 року [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.sdfm.gov.ua/content/file/Site_docs/2012/22.03.2012/1.pdf
2. Foreign Account Tax Compliance Act (FATCA). Treasury Regulations §1.1471 – §1.1474 As Released January 17, 2013 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.pwc.com/en_US/us/financial-services/publications/fatca-publications/assets/fatca_final_regulations-pwc_format.pdf

УДК 338.23:336.221

Єніна-Березовська А. О., к.е.н.,
викладач кафедри оподаткування
(Харківський національний
економічний університет)

УХИЛЕННЯ ВІД СПЛАТИ ПОДАТКІВ ЯК ЗАГРОЗА ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ ДЕРЖАВИ

За останні часи в Україні значно збільшилась кількість порушень в податковій сфері, що негативно впливає на економічну безпеку держави. Наявність даної проблеми вимагає проведення постійного моніторингу процесу нарахування та сплати податків, з метою забезпечення безперервного надходження грошових коштів до бюджету країни для виконання державою всіх покладених на неї функцій. Забезпечення економічної безпеки повинно мати направленість державного регулювання не тільки на боротьбу з наслідками та загрозами економіці країни, але й на попередження потенційних небезпек та підвищення розвитку внутрішніх резервів та сил держави.

Зрозуміло, що економічна безпека держави залежить від забезпечення національних інтересів держави та економічного зростання, підтримки економічної незалежності та сталого розвитку, зменшення впливу різноманітних загроз на соціально-економічну сферу, поліпшення стійкості до цих загроз, захист інтересів особистості, суспільства, підприємств та організацій. Отже, економічна безпека є однією зі складових національної безпеки країни, яка, в свою чергу, охоплює екологічну безпеку, оборону, тощо, окрім цього, залежить від розвитку та економічної безпеки підприємств, що створюються та здійснюють свою діяльність на території країни, забезпечують її основними важливими товарами та формують ВВП й експорт.

Актуальним є визначення взаємозв'язку діяльності підприємств з економічною безпекою держави та державним регулюванням економічної безпеки. Метою будь-якого підприємства та його господарської діяльності є отримання найбільшого